

Achtergrond bij de klimaatzaak Bonaire

11 januari 2024

De klimaatcrisis raakt inwoners van Bonaire nu al. Gek genoeg bestaat er voor Caribisch Nederland nauwelijks beleid om inwoners te beschermen tegen klimaatverandering, terwijl er voor Europees Nederland een uitgebreid klimaatadaptatieprogramma is. Ook is het voor de toekomst van Bonaire cruciaal dat de mondiale opwarming echt onder de 1,5°C aan het einde van deze eeuw blijft. Acht inwoners van Bonaire en Greenpeace Nederland klagen daarom de Nederlandse Staat aan. Er moet snel beleid komen dat de inwoners van Bonaire effectief beschermt tegen klimaatverandering, en de Nederlandse uitstoot van broeikasgassen moet veel sneller naar nul. Hieronder wordt dit kort verder onderbouwd. In de dagvaarding zelf staat een uitgebreide onderbouwing.

Nederland heeft geen concreet klimaatadaptatieplan voor Bonaire

Uitgebreid onderzoek van de Vrije Universiteit van Amsterdam uit september 2022 laat zien dat Bonaire zeer kwetsbaar is voor de gevolgen van klimaatverandering, door zeespiegelstijging, toenemende hitte en toenemende kans op extreem weer.¹ Nu al ervaren inwoners de effecten van klimaatverandering, bijvoorbeeld stijgende temperaturen en droogte en bijbehorende stress.

De Nederlandse Staat moet veel meer doen om Bonaire en haar inwoners te beschermen. Wij spraken hier vanaf 2021 over met betrokken ministeries en in december 2022 spraken wij met staatssecretaris van Huffelen van Koninkrijksrelaties.² Dit leverde niets op. Daarom sommeerden wij samen met mensen van Bonaire in mei 2023 de Nederlandse Staat.³ Er volgden opnieuw gesprekken en de regering stelde 1 miljoen euro beschikbaar voor lokale klimaatplannen voor de drie Nederlands-Caribische eilanden, waaronder Bonaire. Er is echter geen geld beschikbaar gesteld voor daadwerkelijke beschermingsmaatregelen. Inwoners zijn niet verzekerd dat er tijdig en adequate maatregelen zullen worden genomen. Ook kwamen uit deze gesprekken geen toezeggingen over het sneller terugdringen van de broeikasgasuitstoot.

Nederland levert geen eerlijke bijdrage aan het mondiale klimaatdoel

In het Klimaatakkoord van Parijs⁴ is vastgelegd (artikel 2 lid 1):

“de stijging van de wereldwijde gemiddelde temperatuur ruim onder 2 °C te houden ten opzichte van het preindustriële niveau en ernaar te blijven streven de stijging te beperken tot 1,5 °C, erkennende dat dit de risico's en de gevolgen van klimaatverandering aanzienlijk zou beperken.”

Het IPCC is duidelijk over het benodigde mondiale reductiepad dat daarvoor nodig is: de mondiale uitstoot van broeikasgassen moet in 2030 met 43% zijn afgenomen ten opzichte van 2019. Dit reductiepad geeft een 50% kans dat de temperatuurstijging aan het einde van deze eeuw onder de 1.5°C blijft, en een 90% kans dat het onder de 2°C blijft.⁵ Dit benodigde reductiepad is politiek breed erkend, ook door Nederland. Het is ook vastgelegd in de slotverklaring van de Klimaatop in Dubai (Global Stocktake, artikel 27):

¹ IVM institute for environmental studies, [The impacts of Climate change on Bonaire](https://www.greenpeace.org/nl/natuur/55831/greenpeace-spreekt-staatssecretaris-van-huffelen-over-klimaatverandering-en-bonaire/), September 2022

²

<https://www.greenpeace.org/nl/natuur/55831/greenpeace-spreekt-staatssecretaris-van-huffelen-over-klimaatverandering-en-bonaire/>

³ <https://www.greenpeace.org/nl/klimaatverandering/57669/bonaire-pre-litigation-letter/>

⁴ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019(01))

⁵ IPCC 2022, AR6, Working Group III, Mitigation of Climate Change, full report, tabel SPM.2, p. 18

“Also recognizes that limiting global warming to 1.5°C with no or limited overshoot requires deep, rapid and sustained reductions in global greenhouse gas emissions of 43 per cent by 2030 and 60 per cent by 2035 relative to the 2019 level and reaching net zero carbon dioxide emissions by 2050.”⁶

Echter, om dit mondiale klimaatdoel te behalen is het cruciaal dat rijke landen die geprofiteerd hebben van decennia ongelimiteerd uitstoten, zoals Nederland, de eigen broeikasgasuitstoot sneller reduceren dan het mondiale gemiddelde. Dat heet ‘fair share’. Ook dat is vastgelegd in het Klimaatakkoord van Parijs (artikel 2 lid 2):

“Deze Overeenkomst wordt geïmplementeerd op basis van billijkheid en het beginsel van gezamenlijke, doch verschillende, verantwoordelijkheden en onderscheiden mogelijkheden, in het licht van uiteenlopende nationale omstandigheden.”

De huidige Europese en Nederlandse doelstelling is 55% minder broeikasgasuitstoot in 2030 ten opzichte van 1990. Dat is voor Nederland ongeveer gelijk aan 43% minder uitstoot ten opzichte van 2019. Nederland loopt daarmee dus in de pas met het mondiale reductiepad, maar levert nog geen ‘fair share’, concludeert ook het PBL.⁷ Er is in VN-verband geen besluit genomen over de vraag *hoe* groot het resterende CO₂-budget per land is. Er zijn wel een heel aantal wetenschappelijke studies over gepubliceerd. Grosso modo zijn er drie benaderingen die worden erkend als in lijn met het internationaal milieurecht:

- Historische verantwoordelijkheid: Hoe meer landen in het verleden hebben uitgestoten, des te minder mogen ze nog uitstoten in de toekomst (bijvoorbeeld aandeel in cumulatieve uitstoot sinds 1850)
- Capaciteit: Hoe rijker landen zijn hoe meer ze bij moeten dragen (bijvoorbeeld aandeel in wereldwijde GDP)
- Per capita: Gelijke verdeling van het resterende CO₂-budget over alle wereldbewoners

Op basis van de historische uitstoot is het CO₂-budget voor Nederland al op.⁸ Wetenschappelijke synthese-studies die alle fair share berekeningen uit wetenschappelijk onderzoek bundelen concluderen dat de uitstoot van Nederland uiterlijk in 2030 op bijna nul moet uitkomen, om met 50% kans 1,5°C te halen.^{9 10} Nu staat in de Nederlandse Klimaatwet dat Nederland de uitstoot pas in 2050 tot netto nul moet terugbrengen. Dat is duidelijk veel te laat om een ‘fair share’ te leveren aan de mondiale klimaatopgave die Nederland zelf onderschrijft.

In het Klimaatakkoord van Parijs staat dat landen verplicht zijn om ‘een zo hoog mogelijk ambitieniveau’ na te streven ten aanzien van het reduceren van hun uitstoot (artikel 4). Ecorys heeft onderzocht hoe snel Nederland de uitstoot van broeikasgassen omlaag kan brengen en komt tot de conclusie dat 97% reductie in 2037 haalbaar is.¹¹

⁶ UNFCCC, [Outcome of the first global stocktake](#), 13 december 2023

⁷ PBL, [Reflectie op de leefomgevingsthema's in het coalitieakkoord 2021-2025](#), december 2021

⁸ NewClimate Institute, [What is a fair emissions budget for the Netherlands?](#), augustus 2022

⁹ Climate Analytics, [Achieving the 1.5C Limit of the Paris Agreement: an Assessment of the Adequacy of the Mitigation Measures and Targets of the Respondent States in Duarte Agostinho v Portugal and 32 other States](#), januari 2022

¹⁰ Rajamani L et al., [National 'fair shares' in reducing greenhouse gas emissions within the principled framework of international environmental law](#), Climate Policy, volume 21, 2021,

¹¹ Ecorys, [Beleidsomslagen voor het Nederlandse Klimaatbeleid](#), december 2022

Tot slot staat in het Klimaatakkoord van Parijs dat rijke landen verplicht zijn om arme landen te helpen in de strijd tegen klimaatverandering (artikel 9):

“De Partijen die ontwikkelde landen zijn, blijven hun bestaande verplichtingen ingevolge het Verdrag nakomen en verstrekken derhalve financiële middelen voor zowel mitigatie als adaptatie, ter ondersteuning van Partijen die ontwikkelingslanden zijn.”

Op basis van bovenstaande komen wij tot de volgende eisen aan de Staat (samengevat):

1. Er moet een klimaatadaptatieplan komen voor Bonaire, dat is gestoeld op wetenschappelijke onderbouwing en de wensen van de inwoners van Bonaire. Dit plan moet tijdig uitgevoerd worden en de inwoners van Bonaire moeten daarin worden meegenomen.
2. De uitstoot vanaf Nederlands grondgebied moet uiterlijk in 2040 netto nul zijn. De totale broeikasgasuitstoot van Nederland moet uiterlijk in 2030 worden teruggebracht tot netto nul om een eerlijke bijdrage te leveren aan de doelstelling de mondiale temperatuurstijging te beperken tot onder de 1.5°C aan het einde van deze eeuw. Alle resterende broeikasgasuitstoot vanaf 2030 totdat Nederland klimaatneutraal is, moet Nederland bereiken met klimaatfinanciering in het buitenland door armere landen te helpen met uitstootvermindering.

Het juridische uitgangspunt van deze klimaatzaak is dat de Nederlandse Staat een onrechtmatige daad begaat ten aanzien van de inwoners van Bonaire. Het gebrek aan effectief klimaatbeleid is een inbreuk op artikel 2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) (Recht op leven), artikel 8 van het EVRM (Recht op privé- en familielevens), artikel 14 van het EVRM - een verbod van discriminatie en artikel 27 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.

De gehele dagvaarding kunt u hier lezen:

<https://www.greenpeace.org/nl/klimaatzaak-bonaire-waarom-klagen-we-de-staat-aan/>

Voor meer informatie:

Maarten de Zeeuw, campaigner Greenpeace Nederland,
maarten.de.zeeuw@greenpeace.org, 06-53528940

FUTURO DI BONEIRU CLIMATE JUSTICE NOW!

GREENPEACE